

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ

КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою Радою

Східноєвропейського університету
економіки і менеджменту

« 11 » 03 2020 р.

Протокол № 6

Ректор С.О. Шамара

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>051 "Економіка"</u>
Освітньо-професійна програма	<i>цифра, назва спеціальності</i> <u>Економіка підприємства</u>
Освітньо-професійний ступінь	<u>Фаховий молодший бакалавр</u>

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії ВНЗ
«СУЕМ»

Протокол № 4 від 10 03. 2020 р.

Відповідальний секретар ПК

 Ю.Ю. Сиволап

Черкаси
2020

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	3
2.ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	3
2.1.Програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка»	3
2.2. Тестові завдання з дисципліни «Мікроекономіка»	8
2.3. Програма навчальної дисципліни «Макроекономіка»	10
2.4. Тестові завдання з дисципліни «Макроекономіка»	14
2.5. Зміст додаткового вступного випробування для абітурієнтів що вступають за неспорідненими спеціальностями	16
3.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	18
4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	19

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вступного випробування – з'ясування рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, необхідних для опанування початкового рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста абітурієнти повинні мати базову шкільну освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками з природничо-наукових, загальноекономічних та фахових дисциплін. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту вступного випробування. Вступне випробування передбачає здійснення перевірки знань абітурієнтів за такими етапами:

- 1) Складання комплексного іспиту зі спеціальності (фахового вступного випробування).
- 2) Складання додаткового вступного іспиту (для вступників на основі диплому за іншими неспорідненими спеціальностями)

Форма проведення вступного випробування. Вступні випробування проводяться у письмовій формі в навчальній аудиторії в присутності членів екзаменаційної комісії. Кожен екзаменаційний білет містить 50 тестових питань з декількох дисциплін, що дозволяє здійснити комплексну оцінку фахових компетентностей вступника. Тривалість письмового іспиту становить не більше 3-х академічних годин (120 хв.). Результати вступного випробування оцінюються відповідно до критеріїв, наведених у даній програмі.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

2.ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Предмет та об'єкти дослідження мікроекономіки. Становлення і етапи розвитку мікроекономіки як науки. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Багатоаспектність теоретичного аналізу економічних систем. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів

ринкових відносин. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна база конкретних економічних дисциплін.

Школи мікроекономічного аналізу. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі

ТЕМА 2. ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ КОРИСНОСТІ І ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Поняття потреби, види потреб. Поняття корисності, сукупна та гранична корисність. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Поняття «потреби», «види потреб». Економічні блага, їх класифікація. Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Кардиналістська функція корисності і поведінка споживача. Другий закон Госсена.

ТЕМА 3. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Аксіоми ординалістського підходу. Криві байдужості. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Рівновага споживача з ординалістських позицій

Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ. Множинність благ і повна інформованість споживача як зовнішні умови для здійснення вибору.

Криві байдужості, їх властивості. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій.

Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер і неможливість перетинання кривих байдужості за інших однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміни (заміщення) благ: сутність і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ

ТЕМА 4 АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Реакція споживача на зміну його доходу. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії «дохід—споживання». Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття «благо з нормальною споживчою цінністю» і «благо з низькою споживчою цінністю». Крива Енгеля; закон Енгеля—Швабе. Розподіл споживчих затрат за напрямками їх використання.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна—споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та

доходу споживача. Неоднозначність впливу на вибір споживача. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів. Парадокс Гіффена

ТЕМА 5. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ, ЇХ ВЗАЄМОДІЯ

Індивідуальний і ринковий попит. Закон попиту. Крива попиту та фактори, що впливають на її зміщення. Індивідуальна і ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції та фактори, що впливають на її зміщення. Взаємодія попиту і пропозиції: ринкова рівновага. Цінова і нецінова еластичність попиту. Еластичність пропозиції та фактори, що її визначають.

ТЕМА 6. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, як економічна організація, як найважливіший різновид мікросистем. Найпростіша схема ринково-виробничої системи (вхід, процесор, вихід). Підприємство як закупівельна система, як товаровиробник, як продавець. Динамічність зовнішнього середовища та його вплив на внутрішню динаміку виробництва. Поняття: адаптивність, гнучкість та гомео-статичність виробничо-ринкової системи.

Підприємство як центр прийняття рішень. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти (продукція, роботи, послуги)? як виробляти (технологія, фактори виробництва)? для кого виробляти (ринки, споживачі, ціни)? Фактор часу та періоди у функціонуванні оптимального та рівноважного станів підприємства.

Найважливіші параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Фактори виробництва, їх групування та варіації. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення. Альтернативні витрати та їх склад. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття: загальний (сукупний, валовий), середній та граничний виторг. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції прибутку. Сукупний, середній та граничний прибуток.

ТЕМА 7. ВАРІАЦІЇ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ОПТИМУМ ТОВАРОВИРОБНИКА

Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення. Віддача від масштабу в довгостроковому періоді. Оптимум виробника та траєкторія розвитку фірми.

Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором та її графічне відображення. Феномен «згасання» виробничої функції. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Еластичність виробництва: поняття, методика обчислення показників, діапазон змін. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.

Ізоквантна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з двома

змінними факторами. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) — ізокванта. Карта ізоквант. Заміщеність факторів виробництва. Гранична норма технічного взаємозаміщення. Доповнюваність, подільність, мобільність та інтенсивність використання факторів виробництва.

Пропорційна варіація факторів виробництва. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Графіки віддачі від масштабу однорідних виробничих функцій. Причини зростаючого та спадного ефекту від масштабу. Еластичність масштабу та її взаємозв'язок з еластичністю виробництва.

ТЕМА 8. ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Частинна варіація факторів виробництва і функція витрат. Постійні та змінні витрати (сукупні та середні). Типовий характер зміни витрат у короткостроковому періоді. Закон неминучого зростання граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати на довгострокових інтервалах. Ізоквантна, пропорційна та ізоклинна варіація факторів виробництва та функція витрат. Криві довгострокових витрат (сукупних і середніх) як такі, що огинають криві короткострокових витрат. Види кривих довгострокових середніх витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору підприємства в процесі вироблення довгострокової стратегії розвитку. Оптимальна виробнича потужність (оптимальні обсяги випуску). Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.

ТЕМА 9. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Умови досконалої конкуренції. Специфіка функцій доходу і кривої попиту на продукцію окремої конкурентної фірми. Умови максимізації прибутку, мінімізації збитків та закриття конкурентної фірми у короткостроковому періоді з позицій сукупного та граничного аналізу.. Довгострокова рівновага і пропозиція фірми та галузі.

ТЕМА 10. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

Модель «чистої» монополії та її характеристики. Поняття «єдиний продавець», «ринкова (монопольна) влада» у вузькому та широкому розумінні. Ознаки «чистої» монополії: єдиний продавець, відсутність замінників товару, бар'єри для вступу конкурентів до монополізованої галузі. Різновиди монополії. Діагностування монопольної влади. Монополістичний спосіб дій.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція монополіста та особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага підприємства-монополіста у довгостроковому періоді. Досягнення та утримання монополістом ринкової влади.

ТЕМА 11. ОЛІГОПОЛІЯ ТА МОНОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ

Основні ознаки олігополії. Нечисленність підприємств в олігополістичних галузях. Загальна взаємозалежність олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Високі бар'єри для вступу до галузі. Асиметричність ринкової влади олігополістів.

Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайдери. Узагальнення моделей дуополії за Штакельбергом. Моделі дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Моделювання поведінки олігополістів за функціями їх реакції на ринкові зміни. Стратегія постійного співвідношення цін. Теорія ігор у моделюванні олігополії.

Особливості організації олігополістичного ринку. Взаємозалежність олігополістів, цінові війни та схильність до змови. Таємні змови, мовчазні згоди та легальні угоди. Картелі. Нецінова конкуренція

ТЕМА 12. РИНОК ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

Похідний попит за досконалої і недосконалої конкуренції. Зміни попиту на ресурси. Оптимальне співвідношення ресурсів. Попит і пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Монополістичний ринок робочої сили. Вплив профспілок на стан ринку праці.

Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продуктів і факторів виробництва. Попит на продукти та фактори виробництва. Ринки факторів виробництва, їх функції в економіці. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Граничний продукт виробничого ресурсу.

Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку товару на похідний попит. Особливості поведінки підприємства-покупця на монополістичному та олігополістичному ринках факторів виробництва.

Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку товару. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. Функція похідного галузевого попиту. Зміна обсягу попиту та попиту в цілому. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Аналіз залежності між ринком товару та ринком ресурсу щодо обсягів і цін, її графічне представлення.

ТЕМА 13. ЗАГАЛЬНА РИНКОВА РІВНОВАГА ТА ЕКОНОМІКА ДОБРОБУТУ

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого, дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги, його етапи. Ефект зворотного зв'язку. Система рівнянь загальної рівноваги за Вальрасом. Закон Вальраса.

Рівновага обміну. Необхідність і вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, що обмінюються. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний

розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето. *Ефективність у виробничій сфері.* Розподіл виробничих ресурсів. Діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва. Крива виробничих можливостей та ефективність випуску. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

ТЕМА 14. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РИНКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Інституційні аспекти мікроекономічного аналізу. . Особливості застосування мікроекономічного аналізу в перехідній економіці. Суспільні блага, класифікація суспільних благ

Правові передумови для ринкових суб'єктів. Сучасна економічна теорія права власності як сукупність санкціонованих норм поведінки. Трансформування власності та ринкові процеси.

Інституціональна природа сучасної фірми. Загальні, специфічні, інтерспецифічні ресурси фірми. Контрактна концепція фірми. Трансакційні витрати.

Позаринкові зовнішні ефекти. Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та індивідуальні витрати (вигоди). Корегуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Громадські блага. Споживчі властивості громадських благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключеність. Попит на громадські блага та їх ефективний обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливості ринку і держави.

2.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

1. Що вивчає мікроекономіка:
2. Що досліджує мікроекономіка:
3. Коли мікроекономіка виникла як наука:
4. Що визначає ринковий механізм:
5. Яка з наступних проблем не є мікроекономічною?
6. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?
7. Що не вивчає мікроекономіка:
8. Які мікроекономічні суб'єкти є головними:
9. Які ресурси вважаються економічними?:
10. Чим зумовлена основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою:
11. Чим зумовлена проблема вибору, з якою стикаються економічні суб'єкти:
12. Якими є ресурси, якщо потреби необмежені ?
13. Яка риса є характерною для економічних ресурсів?:
14. Яка з властивостей не характерна для економічних ресурсів?

15. Яка проблема виникає внаслідок обмеженості економічних ресурсів і необмеженості потреб:
16. Що означає економічне поняття "обмеженість ресурсів":
17. Що означає проблема обмеженості ресурсів:
18. Як можна вирішити проблему обмеженості ресурсів:
19. Як можна виробити більшу кількість будь-якого продукту, коли всі ресурси вже задіяні?:
20. На поведінку покупців найістотніше впливають такі чинники:
21. Ринкова структура, за якою багато фірм конкурують, продаючи на ринку диференційований товар, — це:
22. Що ілюструє крива виробничих можливостей:
23. Чим вимірюється альтернативна вартість:
24. Що не відноситься до розкриття сутності альтернативних витрат:
25. Яка модель не є мікроекономічною?:
26. Яким чином можна показати рівень доходу споживача на графіку?:
27. Як виражається графічно збільшення доходу споживача?:
28. Що змінюється, якщо рухатися вздовж кривої виробничих можливостей?:
29. Що намагається максимізувати споживач?:
30. Як пов'язані альтернативні витрати з рухом вздовж опуклої межі виробничих можливостей зверху до низу:
31. Як характеризує товар його висока альтернативна вартість:
32. Що є основним методом мікроекономічного аналізу?:
33. Що означає принцип раціональності поведінки:
34. В якому з варіантів відповідей типи ринкових структур перераховані послідовно - від найбільш до найменш конкурентного ринку?
35. Які ринки відносяться до недосконало конкурентних:
36. Які з ринкових структур відносяться до ідеальних?
37. Які з ринкових структур відносяться до реальних?
38. Які методи належать до специфічних мікроекономічних?:
39. Що передбачає економічне моделювання:
40. Яка економічна ціль, якщо суспільство прагне мінімізувати витрати і максимізувати віддачу від обмежених ресурсів?:
41. Що описує закон попиту:
42. Що характеризує дію закону попиту, при зростанні ціни:
43. Що характеризує дію закону попиту?
44. Як впливає на попит зростання ціни товару?
45. Як графічно відображаються зміни у попиті, викликані неціновими факторами:
46. Що показують точки на кривій ринкового попиту:
47. Які фактори не чинять впливу на ринковий попит:
48. На який товар зростає попит при зниженні ціни:
49. Чим викликано скорочення попиту на товар і зміщення кривої попиту на нього ліворуч?:
50. Який з наведених чинників не призведе до зміщення кривої попиту на тенісні м'ячі?

51. Як зміщує криву попиту на шини, підвищення ціни на бензин:
52. Як зміщує криву попиту на автомобілі, зниження ціни на бензин?:
53. Який фактор впливатиме на ціну свинини не так, як інші?
54. Яка з подій не змістить кривої попиту на кольорові олівці?
55. Яка з наступних подій могла спричинити зміщення кривої попиту на пральний порошок праворуч?
56. В чому проявляється перевага цінового механізму?
57. Що може викликати зміщення кривої попиту ліворуч?
58. Як змінюється попит на нормальний товар?
59. Як змінюється попит на нижчий товар?
60. Як змінюється попит на нейтральний товар?

2.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Макроекономіка як наука

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук.. Головне завдання макроекономіки – зростання ефективності економіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Суб'єкти національної економіки.

Механізм функціонування національної економіки – як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки.

Макроекономічна політика та її ключові цілі.

Методи макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови СНР. Основні категорії національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП). Валовий суспільний продукт (ВСП) та його недоліки.

Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід, особистий дохід, післяподатковий дохід.

Дефлятор ВВП (індекс Пааше). Номінальний та реальний ВВП. Темпи росту та темпи приросту реального ВВП. Методи інфлювання та дефлювання ВВП. Чистий економічний добробут (ЧЕД), як показник реального добробуту суспільства.

Тема 3. Ринок праці

Зайнятість і безробіття. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна Природне безробіття і

проблеми його вимірювання.

Механізм ринку праці. Чинники природного безробіття; допомога з безробіття, діяльність державних служб зайнятості, демографічні зміни в складі робочої сили. Чинники циклічного безробіття. Шоки товарного ринку. Графічне зображення моделі ринку праці в умовах негнучкої заробітної плати.

Втрати від безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Тема 4. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Виробнича функція і функція довгострокової сукупної пропозиції. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна.

Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Функція короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсові ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупним попитом. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупною пропозицією.

Тема 5. Грошовий ринок

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Депозитний мультиплікатор.

Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Швидкість обігу грошей. Функція попиту на гроші М. Фрідмена. Кейнсіанська функція попиту на гроші.

Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням доходу. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням грошової бази. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної одночасним зростанням доходу і збільшенням грошової бази.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та фактори, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера.

Тема 6. Інфляційний механізм

Сутність та види інфляції. Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту та інфляція витрат. Очікувана й неочікувана інфляція. Очікувана інфляція за теорією адаптивних очікувань. Очікувана інфляція за теорією раціональних очікувань.

Причини та наслідки інфляції. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляційні очікування. Основні наслідки високої інфляції.

Інфляція і безробіття. Рівняння кривої Філіпса та сутність її складових. Інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса.

Тема 7. Споживання домогосподарств

Доходи домогосподарств як джерело споживання. Доходи і витрати домогосподарств в моделі макроекономічного кругообігу. Особистий дохід у приватній закритій економіці та його складові. Особистий наявний дохід у приватній закритій економіці: його кількісна визначеність та розподіл. Заощадження та споживання домогосподарств. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Крива Лоренца, децильний коефіцієнт, коефіцієнт Джині.

Гранична схильність до споживання та заощаджень. Чинники, що впливають на граничну схильність до споживання. Середня схильність до споживання та заощаджень. Індуційоване та автономне споживання. Чинники автономного споживання: багатство, запозичення.

Тема 8. Приватні інвестиції

Роль інвестицій в економіці. Вплив інвестицій на сукупний попит. Вплив інвестицій на сукупну пропозицію через капіталоутворення. Валові та чисті інвестиції: приріст капіталу. Гранична продуктивність капіталу та виробнича функція.

Інвестиції в основний капітал. Кейнсіанська функція інвестицій. Гранична ефективність капіталу. Неокласична функція інвестицій. Бажаний обсяг капіталу, граничні витрати на капітал, очікуваний обсяг виробництва. Модель гнучкого акселератора. Математична інтерпретація неокласичної функції інвестицій.

Проста інвестиційна функція. Процентна ставка і прибутковість інвестиційних проектів. Бухгалтерський метод визначення прибутковості інвестиційних проектів та його недолік. Метод чистої дисконтованої вартості. Графічна інтерпретація простої інвестиційної функції. Чинники автономних інвестицій: технічний прогрес, рівень забезпеченості основним капіталом, податки на підприємців, ділові очікування. Модель акселератора.

Заощадження та інвестиції. Залежність заощаджень від доходу і принцип акселератора. Рівновага між заощадженнями та інвестиціями як закон-тенденція. Структура заощаджень приватної економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 9. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати–випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення–ін'єкції». Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження–інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані та автономні витрати. Механізм Ефект мультиплікатора та його графічна інтерпретація.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Інфляційно-експансивний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах надмірної зайнятості.

Тема 10. Економічна динаміка

Основні засади теорії економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки.

Виробнича функція Коба–Дугласа. Сутність ендогенного зростання.

Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність. Золоте правило нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Виробнича функція на основі постійної віддачі від масштабу. Внесок технічного прогресу в приріст продукту, залишок Солоу. Визначення економічного зростання з урахуванням усіх факторів.

Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу. Модель мультиплікатора–акселератора.

Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель макроекономічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки.

Вплив держави на економічну рівновагу. Модель економічної рівноваги за методом «витрати–випуск». Функція споживання на основі наявного доходу. Функція споживання на основі граничної податкової ставки. Вплив держави на кількісну визначеність приватних заощаджень. Державні та національні заощадження. Рівновага між національними заощадженнями та національними інвестиціями. Рівновага між приватними інвестиціями і внутрішніми джерелами їх фінансування.

Стабілізаційна політика. Взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політиками. Очікування і стабілізаційна політика.

Стабілізаційна політика і дискусія навколо державного втручання в

економіку. Проблема ефективності стабілізаційної політики. Критика Лукаса. Аргументи прихильників стабілізаційної політики. Стабілізаційна політика на основі встановлених правил та на основі свободи дій.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Національна економіка з урахуванням решти світу. Два механізми, що пов'язують національну економіку з рештою світу: зовнішньоторговельних зв'язків і міжнародних фінансових зв'язків. Взаємозв'язок між цими механізмами. Вплив решти світу на параметри моделі «витрати–випуск». Гранична схильність до імпорту. Функція споживання у відкритій економіці.

Платіжний баланс. Сутність та методологія складання платіжного балансу. Дебетові та кредитові операції. Еквівалентний обмін цінностей і трансферти. Автономна стаття «Помилки та упущення». Модель платіжного балансу. Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу.

Валютний курс. Валюта та її види. Номінальний валютний курс та способи котирування валюти. Чинники, що впливають на національний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс.

2.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

1. Головним завданням макроекономіки є забезпечення суспільства знаннями, необхідними для:
2. Об'єктом макроекономіки є:
3. Предметом макроекономіки є:
4. Суб'єктами змішаної економіки є:
5. Економічні системи різняться:
6. Позитивна функція макроекономіки спрямована на вивчення:
7. Нормативна функція макроекономіки спрямована на обґрунтування:
8. Із перелічених величин до складу ВВП за методом доходів входить:
9. ВВП можна визначити за такою формулою
10. Чисті неприбуткові податки використовуються для обчислення:
11. Із перелічених величин елементом особистого доходу є:
12. Валовий національний дохід — це:
13. До методологічних принципів СНР відноситься таке положення:
14. Валовий національний дохід наявний — це:
15. Із наведених визначень правильним є таке:
16. В СНР зовнішньоекономічні зв'язки відображає такий рахунок:
17. Сектором СНР є:
18. Якщо людина втратила роботу у зв'язку із скороченням сукупного попиту, то виникає безробіття:

19. Повна зайнятість забезпечується в умовах:
20. Природне безробіття включає такі види безробіття:
21. Фактичний ВВП = потенційному ВВП за наявності лише:
22. Якщо людина звільнилася з роботи за власним бажанням, то виникає безробіття:
23. Темп інфляції в аналізованому році визначається таким чином:
24. Якщо людина втратила роботу у зв'язку зі зменшенням попиту на її професію, то виникає безробіття:
25. Інфляція витрат виникає в умовах, коли:
26. Якщо виникає загальне падіння попиту в економіці, то:
27. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП викликається безробіттям:
28. Інфляція викликає в економіці такі наслідки:
29. У процесі економічного кругообігу підприємства виконують таку функцію:
30. У процесі економічного кругообігу домогосподарства виконують таку функцію:
31. Рух економіки вправо уздовж горизонтальної ділянки кривої сукупної пропозиції супроводжується:
32. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
33. Ціни впливають на сукупний попит:
34. В умовах повної зайнятості зростання сукупного попиту супроводжується:
35. До цінових чинників сукупної пропозиції належать:
36. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
37. Згідно з класичною моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту спричинює:
38. Згідно з кейнсіанською моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту викликає:
39. Якщо рівновага порушилася падінням сукупного попиту, то її відновлення в короткостроковому періоді здійснюється на умовах:
40. Якщо після падіння сукупного попиту ціни і зарплата знизилися пропорційно, то рівновага відновиться на умовах:
41. Середня схильність до споживання — це:
42. Чистий прибуток, отриманий від інвестування, — це:
43. Простий мультиплікатор витрат перебуває в:
44. Крива сукупного попиту на інвестиції зміщується вправо внаслідок:
45. Гранична схильність до заощадження більше нуля, якщо:
46. Крива споживання зміщується вправо внаслідок:
47. Якщо номінальна відсоткова ставка стабільна, а ціни зростають, то сукупний попит на інвестиції:
48. На інвестиційний попит не впливає:
49. В умовах повної зайнятості та економічної рівноваги, коли $E = 120$ грн., $Y_p = 110$ грн., має місце:
50. Якщо в економіці спостерігається нерівновага, то заощадження дорівнюють:

51. Рівноважний ВВП визначається методом:
52. Рівновага в економіці досягається, якщо:
53. Ін'єкціями у сукупні видатки є:
54. Вилученнями із доходу є:
55. Якщо заощадження менше запланованих інвестицій, то має місце таке:
56. В умовах рецесійного розриву:
57. Інфляційний розрив обчислюється за формулою:
58. Темп інфляції в аналізованому році визначається таким чином:
59. Якщо людина втратила роботу у зв'язку зі зменшенням попиту на її професію, то виникає безробіття:
60. Інфляція витрат виникає в умовах, коли:

2.5. ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЩО ВСТУПАЮТЬ ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ

Метою проведення додаткового вступного випробування є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СУЕМ на навчання для здобуття освітнього рівня молодший спеціаліст за освітньою програмою «Економіка підприємства» студентів неспоріднених спеціальностей, шляхом виявлення рівня підготовленості абітурієнтів за загальноекономічними дисциплінами.

У програму додаткового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників із загальноекономічних дисциплін включені теоретичні питання та ситуаційні завдання з дисципліни «Політична економія».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ»

1. Економічний закон - це:
2. Економічна категорія – це:
3. Політична економія виконує функції:
4. Що означає термін «економіка» у перекладі з грецької:
5. Економічні категорії – це:
6. Суспільне виробництво – це:
7. Сфера матеріального виробництва охоплює:
8. Ефективність – це:
9. Які показники визначають економічну ефективність суспільного виробництва?
10. До якої з фаз суспільного виробництва належить отримання заробітної плати працівниками?
11. Як визначається соціальна ефективність суспільного виробництва?
12. Власність – це:

13. Суспільна власність – це:
14. Приватна власність – це:
15. Формами суспільної власності є:
16. Формами приватної власності є:
17. Феодальна власність – це:
18. Шляхи трансформації приватної власності в суспільну:
19. Об'єктами власності є:
20. Економічна система включає такі елементи:
21. Структурними елементами продуктивних сил є:
22. Основна продуктивна сила виробництва – це:
23. Продуктивні сили в економічній системі є:
24. Елементами соціально-економічних відносин є:
25. Економічною основою натурального господарства є:
26. Необхідною умовою виникнення товарного виробництва і обміну є:
27. Товарне виробництво є такою організаційною формою суспільного виробництва, за якої:
28. Властивості, що характерні для продукту як товару, – це:
29. Класичним вираженням розвиненої форми товарного виробництва є:
30. Яке з визначень загальної форми вартості є правильним:
31. Гроші як міра вартості – це:
32. Гроші як купівельний засіб – це:
33. Гроші як засіб платежу – це:
34. Гроші як засіб збереження вартості – це:
35. Кредитні гроші – це:
36. Сутність інфляції є:
37. Ринкова система – це система:
38. Ринкові відносини – це:
39. Ринок – це:
40. Рівноважна ціна – це:
41. Ринковий механізм – це:
42. Інфраструктура ринку – це:
43. Домогосподарство – це:
44. Підприємство – це:
45. Політична економія виконує функції:
46. Політична економія розвивалась у такій послідовності:
47. Індукція являє собою:
48. Об'єкт політичної економії як науки — це:
49. Які з названих нижче понять є категоріями політичної економії:
50. Що таке економічний закон:
51. На відміну від економікс політична економія досліджує:
52. Засоби виробництва — це:
53. Межа виробничих можливостей суспільства показує:
54. Закон зростаючих потреб визначає, що:
55. Корисність блага — це:
56. Зв'язок між рідкістю даного блага і його граничною корисністю для людини

у короткостроковому періоді є:

57.Економічні інтереси — це:

58.Головним способом впливу на економічні інтереси у ринковій економіці є:

59.Економічна система включає такі елементи:

60.Економічна категорія є суперечністю і єдністю суперечностей, тому що вона містить у собі:

3.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінка результатів вступного випробування здійснюється за наступною шкалою:

Шкала оцінювання		
За національною шкалою	Кількість набраних балів	За шкалою ЄКТС
відмінно	90–100	A
добре	82-89	B
	75-81	C
задовільно	67-74	D
	60-66	E
незадовільно	36-59	FX
	1-35	F

Оцінка за відповідь на кожне тестове завдання екзаменаційного білету вступного випробування може набувати одного з двох значень:

- максимального значення кількості балів (2 бали) – за вірної відповіді,
- мінімального значення (0 балів) – за невірної відповіді.

Таким чином, за підсумками вступного випробування абітурієнт може набрати від 0 до 100 балів включно. Якщо вступник набрав менше 60 балів, то результат вступного випробування незадовільний.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Список рекомендованої літератури з дисципліни «Політична економія»

Основна література

1. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2006.
2. Економічна теорія: навч. посібник / за ред. А. М. Андрущенко. – К.: ЦУЛ, 2009.
3. Основи економічної теорії / за ред. В. А. Предборського. – К.: Кондор, 2009.
4. Баб'як М. Н. Економічна теорія: Навч. посіб. / М. Н. Баб'як, Л. А. Пешенкова, А. В. Рибчук. — К.: ЦНЛ, 2005.
5. Баб'як М. Н. Економічна теорія: Навч. посіб. / М. Н. Баб'як, Л. А. Пешенкова, А. В. Рибчук. — К.: ЦНЛ, 2005.
6. Беляєв О. О., Бебело А. С. Політична економія: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001.
7. Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Основи економічних знань. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2004 р.
8. Башнянин Т. І., Лазур П. Ю., Медведєв В. С. Політична економія: підручник. – К.: Ніка-Центр, 2000.
9. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посібник – К.: ЦУЛ, 2010
10. Основи економічної теорії: підручник / за ред. А. А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001.
11. Ковальчук Г. О. Економіка: підручник для 10кл. – К.: Навч. книга, 2003.
12. Політична економія: навч. посібник / за ред. В. О. Рибалкіна, В. Г. Боброва. – К.: Академвидав, 2004.
13. Політична економія: підручник / за ред. Ю. В. Ніколенко. – К.: ЦУЛ, 2009.

Список рекомендованої літератури з дисципліни «Мікроекономіка»

1. Андресюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практиcum: Навч..метод. посіб./ Н. В. Андресюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. – К.: НУХТ, 2010. – 408 с.
2. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінгкурс: Навч. посіб./А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Харків.: ХНАМГ. 2012. – 247 с.
3. Базилевич В. Д. Мікроекономіка: Практиcum: Навч. посіб. /В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. [За ред. В. Д. Базилевича]. – 33те вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 491 с.

4. Базілінська О. Я. Мікроекономіка: Навч. посіб. / О. Я. Базілінська, О. В. Мініна. [За ред. Базілінської О. Я.]. – 33-тє вид. випр. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
5. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі /М. Блауг. / Пер. З англ. І. Дзюб. – К.: Виддво Соломії Павличко «Основи», 2001. – 670 с.
6. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Практикум: Навч. пос./Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. – 33-тє вид. стереотип К.: Центр учбової літератури, 2010. – 418 с., Розділ 4–6.
7. Задоя А. О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи [Текст] : навч. посібник / А. О. Задоя. – 3. вид., випр. – К. : Товариство «Знання», КОО, 2003. – 211 с.: рис. – Бібліогр.: с. 211.
8. Кириленко В. І. Мікроекономіка: Навч. посібник для студентів економ. спец. вузів. /В. І. Кириленко. – К: Таксон, 2001. – 334 с.
9. Косік А. Ф. Мікроекономіка: Навч. посіб. / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 438 с.
10. Краснікова Л. І. Практикум з мікроекономіки: Тести, проблеми, ситуації, вправи: Навч. посіб./ Л. І. Краснікова, І. Г. Лук'яненко. – К.: Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2005. – 317 с.
11. Лісовицький В. М. Мікроекономіка: Навч. посіб. / В. М. Лісовицький. 33-тє вид., перероб. і допов. – К.: Кондор. – 2007. – 167 с.
12. Мікроекономіка. Навчальний посібник. / Укл. В. В. Бугас, Н. М. Любченко. – К.: КНУТД, 2005. – 120 с.

Дисципліна «Макроекономіка»

1. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 684 с.
2. Базілінська О.Я. Макроекономіка : навч. посіб. / О.Я. Базілінська. Центр навчальної літератури, 2005. 442 с.
3. Батура О.В., Івашина О.Ф., Новікова Л.Ф. Макроекономіка: навч посібник.- К.ЦУЛ. 2007. 263с
4. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. Мікроекономіка і макроекономіка : підр. для студентів екон. спец. закл. освіти. К. : Видавництво Соломії Павличко „ Основи”, 2001. 517 с.
5. Гронтковська Г. Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Практикум. К. : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
6. Гронтковська Г. Е., Косік А.Ф. Макроекономіка: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2010. 672 с.
7. Калініченко О. В., Плотник О.Д. Макроекономіка. Практикум: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 656 с.
8. Макаренко М.І. Макроекономіка. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 216 с.
9. Макроекономіка : підручник / За ред. В.Д. Базидевича. – [4-те вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2008. 743 с.
10. Солонінко К. С. Макроекономіка : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 200 с.